

<http://36987.sweb.cz/jcu>

A photograph of a snowy mountain landscape. In the foreground, a wooden cabin with a snow-covered roof is partially visible. The middle ground shows a steep, snow-covered slope with some evergreen trees. In the background, a sharp, snow-capped mountain peak rises against a clear blue sky.

Proč jsme tady?

Co je “studium”?

- **Studium** (lat. studio, -ere= snažit se, ale také horlit pro něco) **na Filozofické fakultě** (patrně na rozdíl od současné praxe Právnické, Ekonomické, Zemědělské, Lékařské apod.)
  - není **memorování** zápisků z přednášek, paragrafů, latinských názvů kostí a svalů
  - je o **čtení knih** (ano, knih!) a **přemýšlení** o jejich obsahu

proč vám to říkám?

- protože se od toho odvíjí pojetí těchto přednášek
- považuji totiž za svůj úkol již nyní, na počátku vašeho studia zaujmout váš intelekt a nabídnout vám
  - zajímavá témata k přemýšlení
  - zajímavé knihy k přečtení
  - což by vás mohlo vést **samostatnému přemítání o našem světě**

...a o to jde

východiska/ rozdíl od středoškolského pojetí?

- tyto přednášky jsou **subjektivní**
  - Pan prof. Pelán, prof. Kyloušek či prof. Radimská by vám říkali něco jiného (naše tvrzení a fakta si musíte ověřovat/ korigovat v pramenech, přemýšlet o jejich konzistenci)
- neexistuje jedna pravda
  - To, co říkám(e), jsou **často** jen mé (naše) osobní názory či hypotézy pokud možno podložené argumenty (Budou ale platit zítra? A pozítří? Pro koho platí? Pro koho ne?).

cíl přednášek

- poskytovat definice, letopočty, interpretace, tedy **vědomosti** (bez kterých se neobejdete, ač jsou dnešní školou bohužel podceňovány), **ale také...**
- postrkovat vás na cestě **vlastního pochopení věcí**

A background image of a snowy mountain peak under a clear blue sky. In the lower-left corner, a portion of a wooden cabin with a snow-covered roof is visible. The scene is set in a winter environment with snow-covered slopes and some evergreen trees.

dvě poznámky mimo téma

uplatnění v praxi?

- Nejstudujete zde, abyste pak odpověděli na izerát na místo továrního filologa v ČKD či v síti benzínek Agip.
- Na rozdíl od studia právnického, medicínského či jiných oborů je náš obor otevřený, pluralitní, nabízí možnosti rozmanitého uplatnění (kulturní či státní instituce, mezinárodní vztahy, noviny či nakladatelství, překládání či tlumočení, výuka jazyků, reklama a marketing...).

uplatnění v praxi?

- Studujete, abyste si **pocvičili mozek**, získali **obecné kulturní vzdělání**, ale také posílili psychické vlastnosti jako je **soustavnost, cílevědomost, odolnost vůči stresu**. A přitom zároveň získáváte (**naše odborné**) řemeslné dovednosti v oblasti čtení a porozumění textu, ve vyhledávání, porovnávání a kritickém hodnocení informačních zdrojů.

uplatnění v praxi?

- V rámci toho také získáte (v době fejsbuků, tvitrů, reportů atd.) důležité zkušenosti **s psáním vlastního textu** (on je totiž rozdíl psát pozdrav tetičce od moře a napsat bakalářskou práci). Což by se mohlo zdát banální, ale banální se to zdá pouze těm venku za okny filozofické fakulty, protože tam tyto dovednosti ovládá málokdo (stačí se podívat na právníkem sepsanou smlouvu či novinový článek). Málokdo tam tudíž chápe jejich hodnotu.

uplatnění v praxi?

- A vedle práce s texty (čtení, porozumění, překlad atd.) také získáte zkušenosti a dovednosti, které můžete uplatnit na stále více se rozvíjejícím poli **mediální komunikace**. Samozřejmě, to, jak fungují média, reklama, PR, bannery, showtimy atd. se prakticky učí v oborech mediálních studií..., ale co tam -jak se domnívám- nedostatečně učí, je druhá strana věci: nejen vědět, co kdy kam a jak říci/napsat, ale také **umět** to říci/napsat.
  - toto umění se nenaučíte jinak než konfrontací s velkými stylisty, řečníky, autory... a to je právě to, co vám nabízejí dějiny literatury, které vás s nimi mají seznámit.

práce při studiu?

- Pokud děláte brigády, nemůžeme vám to zakázat, někdo třeba peníze z brigád ke studiu nezbytně potřebuje. Ale apeluji na vás, abyste využili těchto 5 let (3 roky) studia ke studování. Možná si to teď ještě neuvědomujete, ale jsou to poslední roky vašeho života, které můžete věnovat skutečně hlubokému a intenzivnímu sebevzdělávání...

práce při studiu?

- ...až budete chodit na 8 (až 10 hodin) do práce, tak na nic podobného už nebudete mít ani čas a ani energii. Pokud tedy chcete či musíte vydělat nějaké peníze, doporučuji, abyste to dělali nějakou činností, která je spjatá s vaším studiem... a že je jich mnoho...
Můžete učit jazyky, překládat, tlumočit, pomáhat v nějaké kulturní instituci, v nakladatelství (stylistické či pravopisné korektury), v novinách, v zahraničních firmách atd. atd.

A background image of a snowy mountain peak under a clear blue sky. In the lower-left corner, a portion of a wooden cabin with a snow-covered roof is visible. The word 'filologie' is centered on a white rectangular background with rounded corners.

filologie

Jak vznikla filologie?

- Možná vás překvapí, že to byla dávná **praktická potřeba** člověka
  - potřeba porozumění a uchování svatých textů (tj. již od dávnověku, její zárodky a první metody se formovaly již ve staré Indii a Babylónu)

Definujme náš obor

- Filologie = tak se také nazývá váš studijní obor, jak ho máte zapsaný v Indexu / stagu
- Čím se zabývá?
  - 1) výkladem významu a organizace **jazyka** a
  - 2) výkladem smyslu **textu**

Filologie

- 1) zkoumá významy a organizaci **jazyka** (zvuků, slov, vět, slovních druhů atd.)

- jazykověda / lingvistika

- 2) vykládá smysl **textu**

- literární věda

(V angloam. tradici i jinde zmatečně nazývaná *literární kritikou*. Někdy bývá zjednodušeně vnímaná jen jako formální analýza textu, jako literární historie atd.)

A photograph of a snowy mountain peak under a clear blue sky. In the foreground, a wooden cabin with a snow-covered roof is partially visible. The scene is set in a winter environment with snow-covered slopes and evergreen trees.

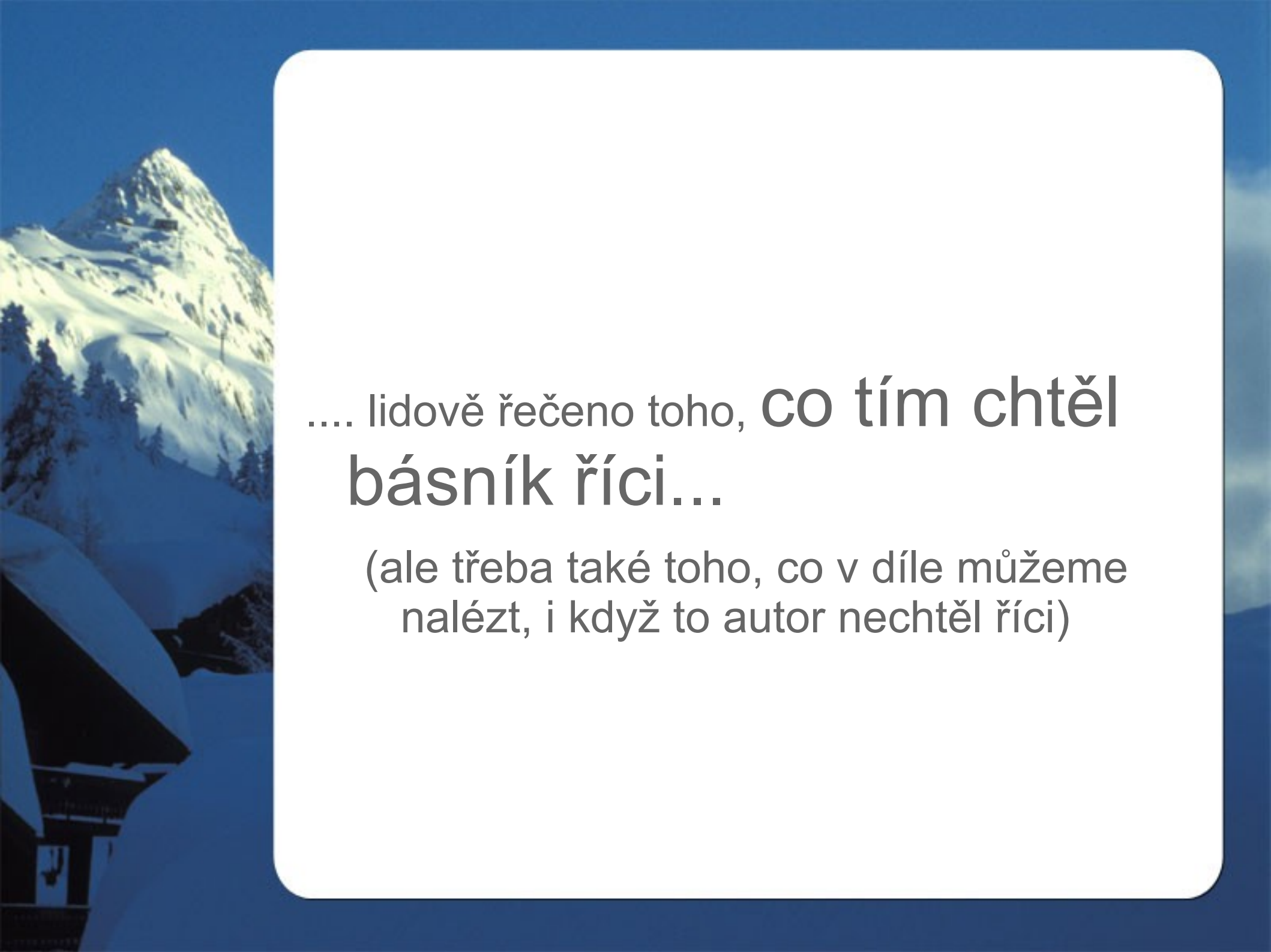
Literární věda

Čím má lidstvu sloužit?

- názory se různí...
- podle názoru některých (názor, který sdílím) je jejím hlavním úkolem vysvětlování **smyslu/ů** literárního díla

.... lidově řečeno toho, **co** tím chtěl
básník říci...

(ale třeba také toho, co v díle můžeme
nalézt, i když to autor nechtěl říci)

vznešeněji řečeno...

- ... na základě znalosti **literárního kontextu** díla, na základě znalosti **žánrových zvyklostí**, na základě znalosti **formálních zvyklostí** literárního tvoření
  - (a to vše jak pro dobu vzniku díla, tak pro dobu příjemce díla - tzv. otázka recepce díla)
- ...hledat a vysvětlovat možné i nemožné **významy díla...**

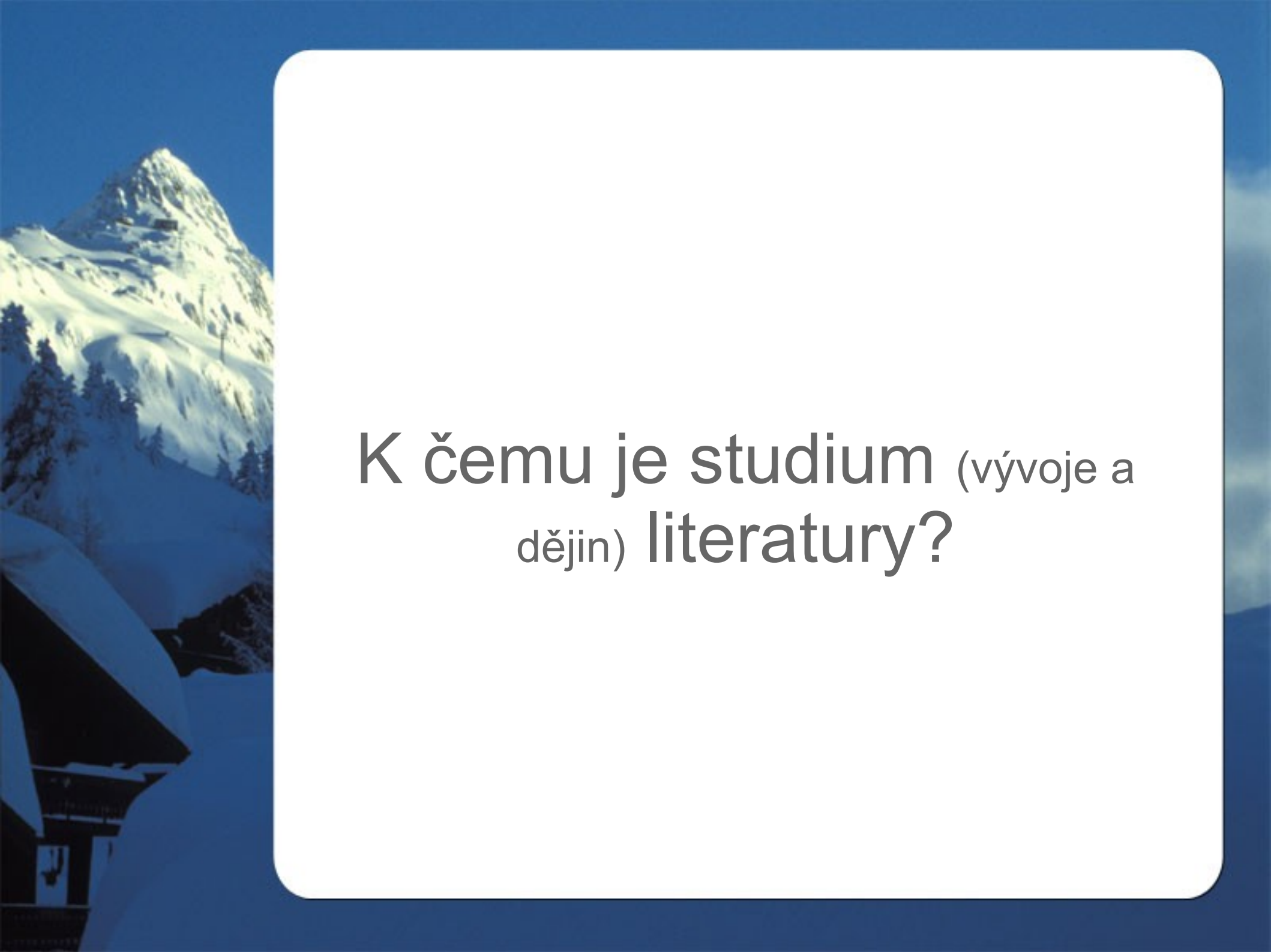
Pomocí jakých metod dílo vysvětluje?

- Např. formálním rozbořem textu (jazykovým, sémantickým, stylistickým, žánrologickým apod.)
- textologicky (jakou verzi textu máme v ruce, jak se dílo vyvíjelo: rukopis, opravy, škrtání, doplnění, opravené vydání apod.)
- poznáním kontextu díla (literárního, historického, sociálního, ekonomického)...
a dalšími metodami, které se neustále objevují a vyvíjejí

A photograph of a snowy mountain peak and a cabin. The mountain is covered in snow and has a small cabin on its slope. The sky is blue. The cabin in the foreground has a sign that says "HOTEL".

Proč tohle všechno?

K čemu je studium (vývoje a
dějin) **literatury**?

A photograph of a snowy mountain peak and a cabin. The mountain is covered in snow and has a small cabin on its slope. The sky is blue. The cabin is in the foreground, partially obscured by snow.

Literatura obecně?

A photograph of a snowy mountain peak under a clear blue sky. In the foreground, a wooden cabin with a snow-covered roof is partially visible. The scene is set in a winter environment with snow-covered slopes and evergreen trees.

... na dvě věci

zdroj potěšení

A photograph of a snowy mountain landscape. In the foreground, a wooden cabin with a snow-covered roof is partially visible. The middle ground shows a steep, snow-covered slope with some evergreen trees. In the background, a sharp, snow-covered mountain peak rises against a clear blue sky.

konzerva lidského chování

**Literatura je paměť
společenství:**

racionální i emoční

...zkrátka radost a poučení

- umožňuje emocionálně prožít jiné lidské role (pozitivní či asociální), což má terapeutický účinek a přináší to radost. A také dává příklady, jak se v určitých okamžicích v životě zachovat. Promlouvá k nám moudrostí ostatních (současných i minulých) a jejich životních zkušeností.

...nejen literatura

- To se samozřejmě netýká jen literatury, ale všech druhů vyprávěcího (narativního) "umění"
- srov. že pochází od "uměti" něco vyrobit, v tomto případě **hodnověrnou fikci**, která strhne naši mysl, naše emoce... a pokud je to skutečné umění, uvěříme jí
  - dokáže to též film, divadlo, opera, balet, komiksy, rozhlasové hry, gamesy, atd. atd. či prosté vyprávění...

Smysl a uplatnění

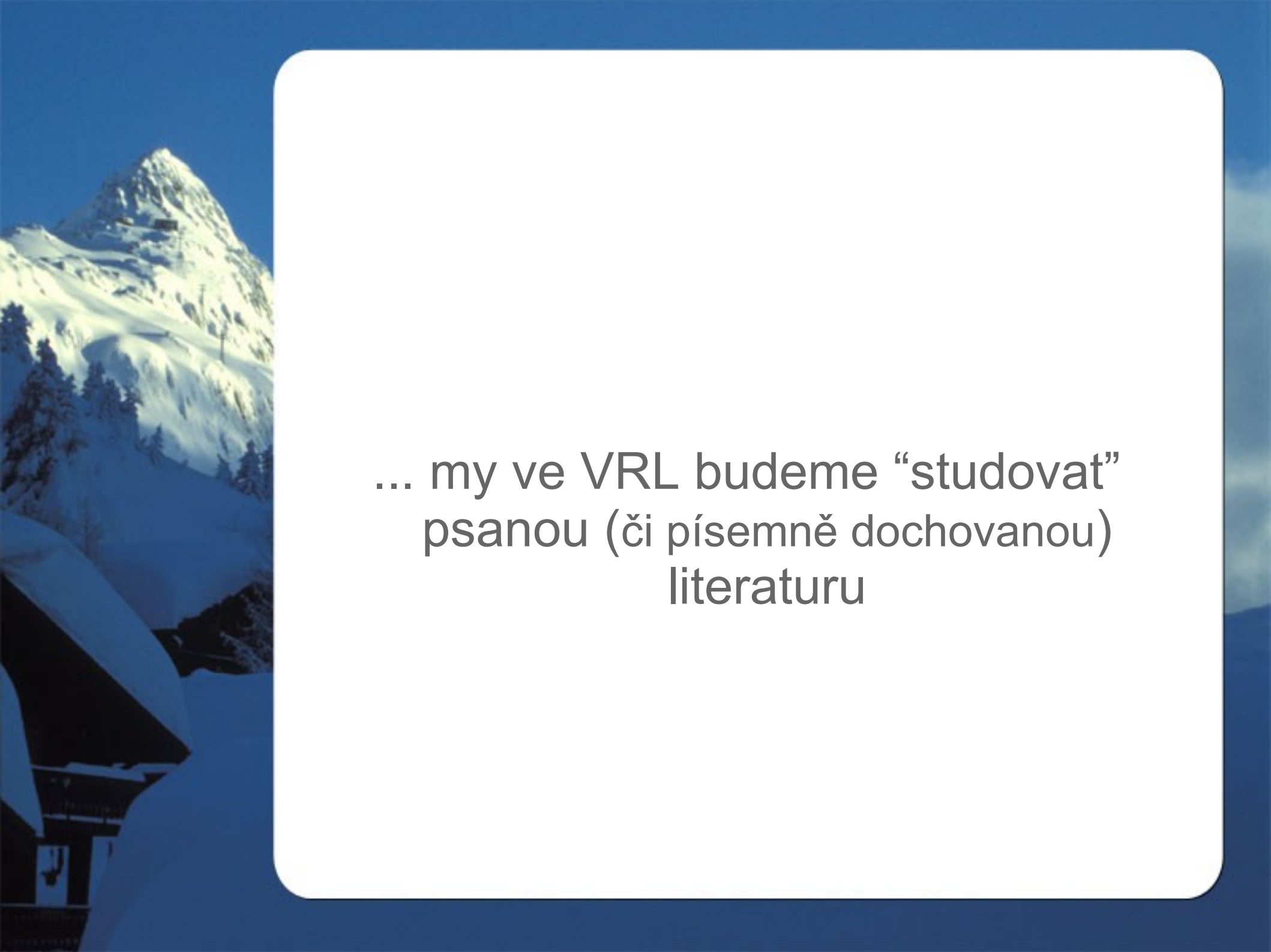
... zde je ten smysl a uplatnění...
budete moudřejší, zkušenější...
(a plni potěšení :)

A photograph of a snowy mountain peak under a clear blue sky. In the foreground, a building with a snow-covered roof is partially visible on the left. The scene is set in a winter environment with snow-covered slopes and evergreen trees.

VRL

... my ve VRL budeme “studovat”
psanou (či písemně dochovanou)
literaturu

<u>Studijní programy</u>	<u>Seznam studentů</u>	<u>Rozvrh</u>	<u>Termíny</u>	<u>Rozv</u>
viště / Zkratka	URO / VRL1			Akadem
Název	Přehled vývoje románských literatur I			Způsob za
ováno / Kredity	Ano, 2 Kred.			Forma
Rozsah hodin	Přednáška 2 [HOD/TYD]			Zápočet před zl
Obs/max	Statut A Statut B Statut C			Počítán do j
Letní semestr	0 / -	0 / -	0 / -	Vyučova
Zimní semestr	36 / 500	1 / 100	3 / 10	Opakovat
+ C) studentů	nestanoveno			Vyučovaný
ovaný předmět	Žádný			
čené předměty	Nejsou definovány			
ující předměty	Nejsou definovány			
ně doporučené	Nejsou definovány			

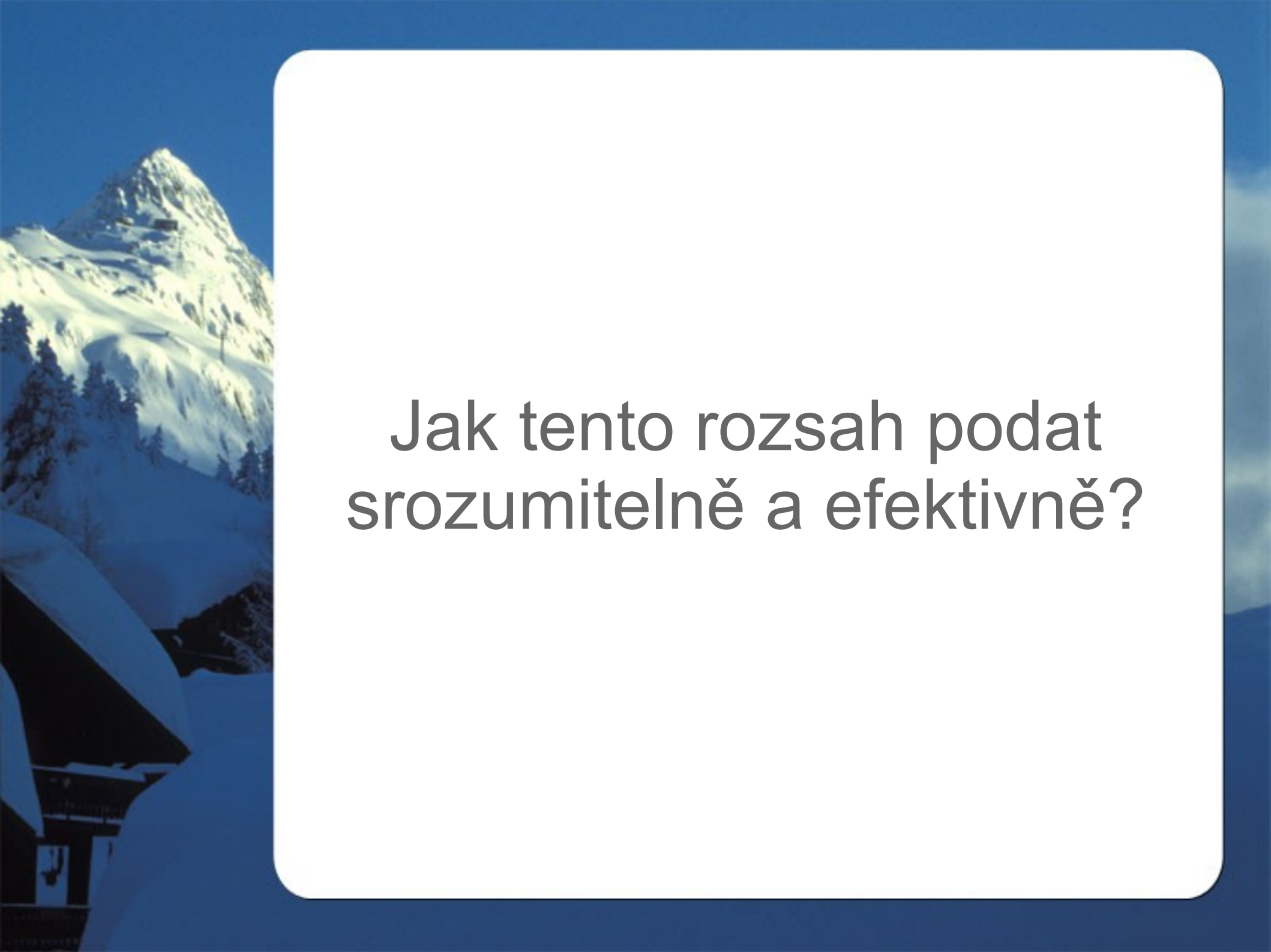
V případě našeho VRL půjde především o...

- ...**literární historii**
  - tedy především o vysvětlování historického **literárního** (témata, žánry, formy), **kulturního** (epochy a estetiky) a **sociálního** (společnost, politika a ekonomie) kontextu
  - a naznačení určitých zřetelných **tendencí** vývoje románských literatur...

Vymezení předmětu studia

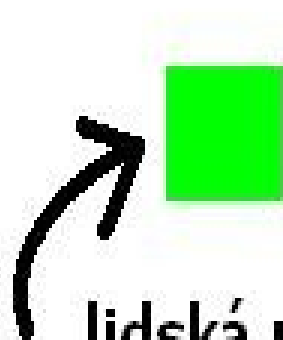
- pouze románské literatury:
  - (z časových důvodů **nezmíníme** literatury všech románských jazyků:
rumunskou, moldavskou, retorománskou,
“italskou” psanou jinak než literární italštinou
portugalskou, katalánskou, okcitánskou)
- i tak je rozsah probíraných literatur obrovský
  - není možno ho podat úplně, získáte zde **pouze přehled** a bohužel také neuslyšíte mnohá známá a důležitá jména

A background image showing a snowy mountain peak on the left and a cabin with a snow-covered roof in the bottom left corner. The rest of the background is a solid blue color.

Jak tento rozsah podat
srozumitelně a efektivně?

vědění je nekonečné

lidská mysl může pojmout jen část

A photograph of a snowy mountain peak under a clear blue sky. In the foreground, a wooden cabin with a snow-covered roof is partially visible. The scene is set in a winter environment with snow-covered slopes and evergreen trees.

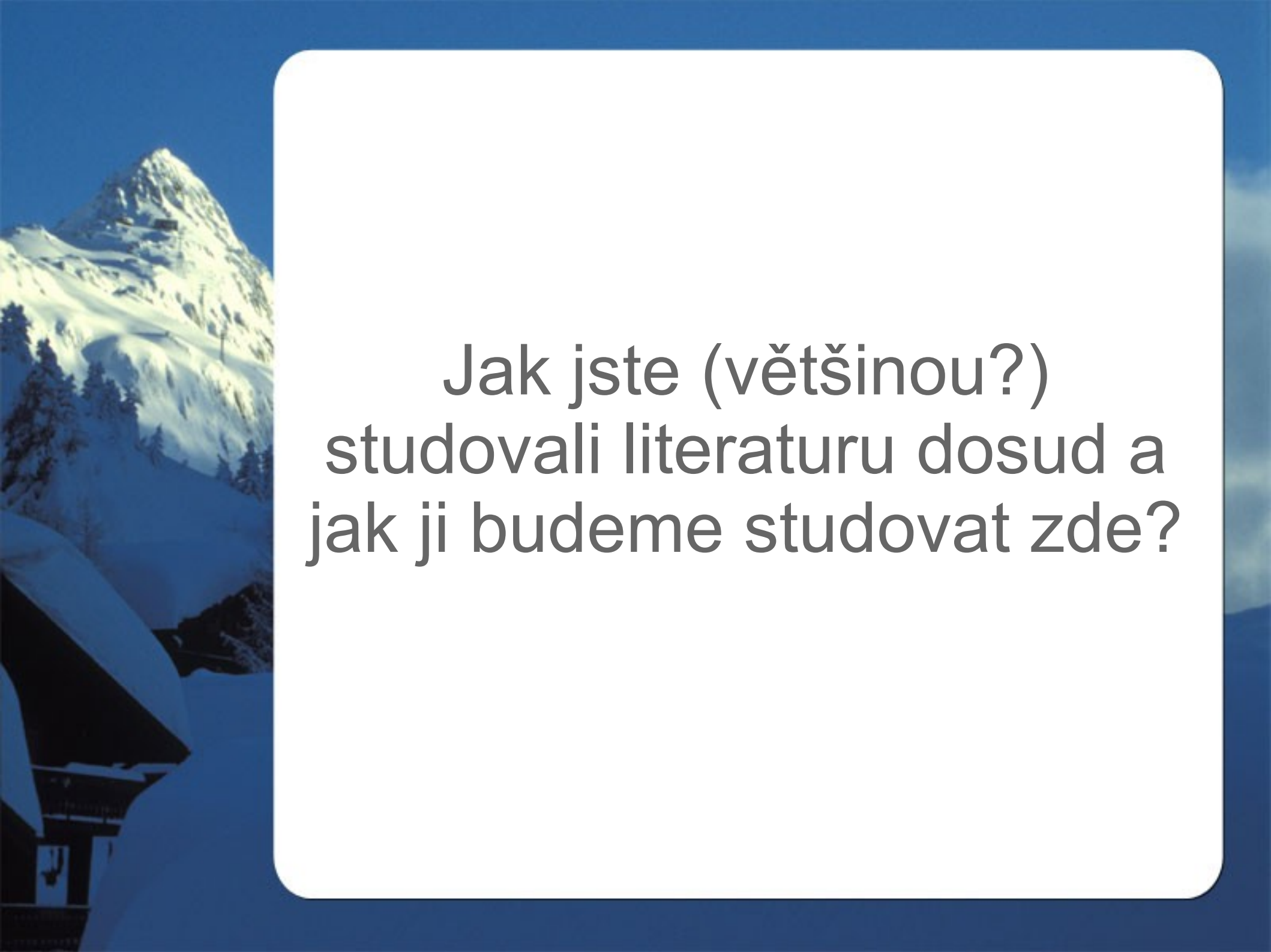
... a proto

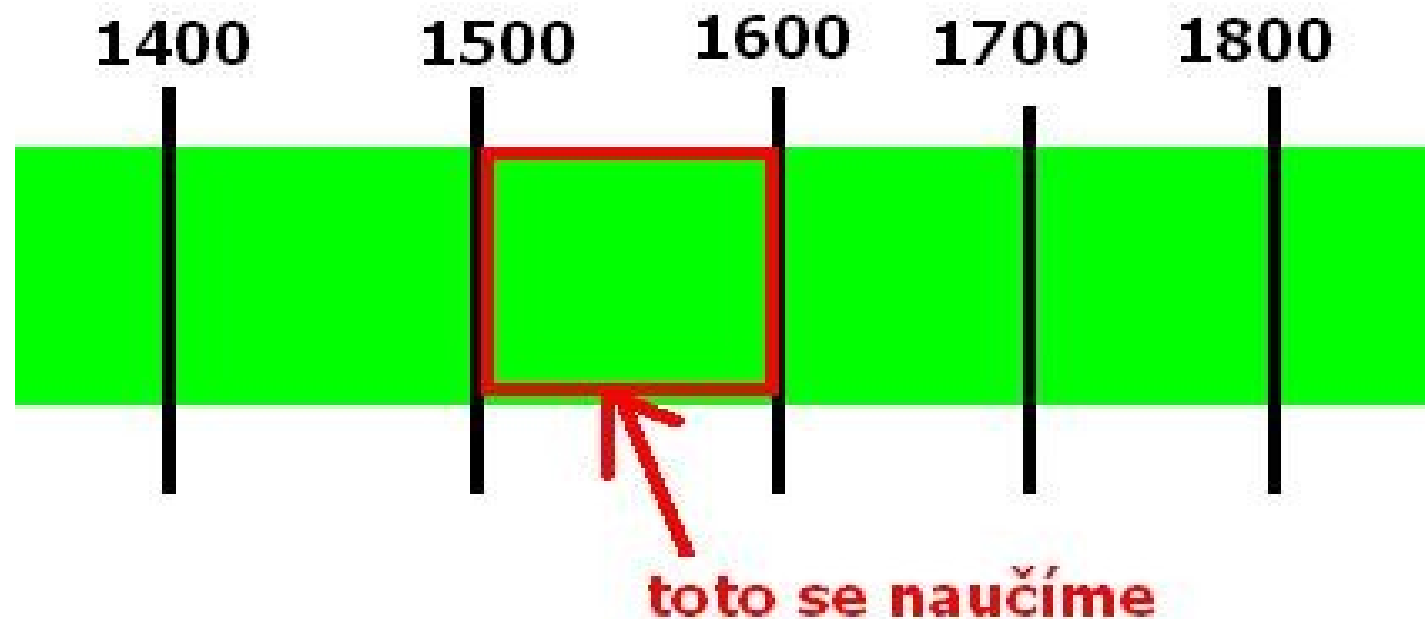
... budeme sledovat témata

- mám za to (subjektivní názor, teorie), že románskými (a dalšími evropskými) literaturami procházejí určitá témata, motivy, žánrové typy, které se v zásadě opakují
  - sledováním jejich přetrvávání, proměn a návratů se pokusíme (alespoň částečně) zmapovat dosavadní vývoj románských literatur

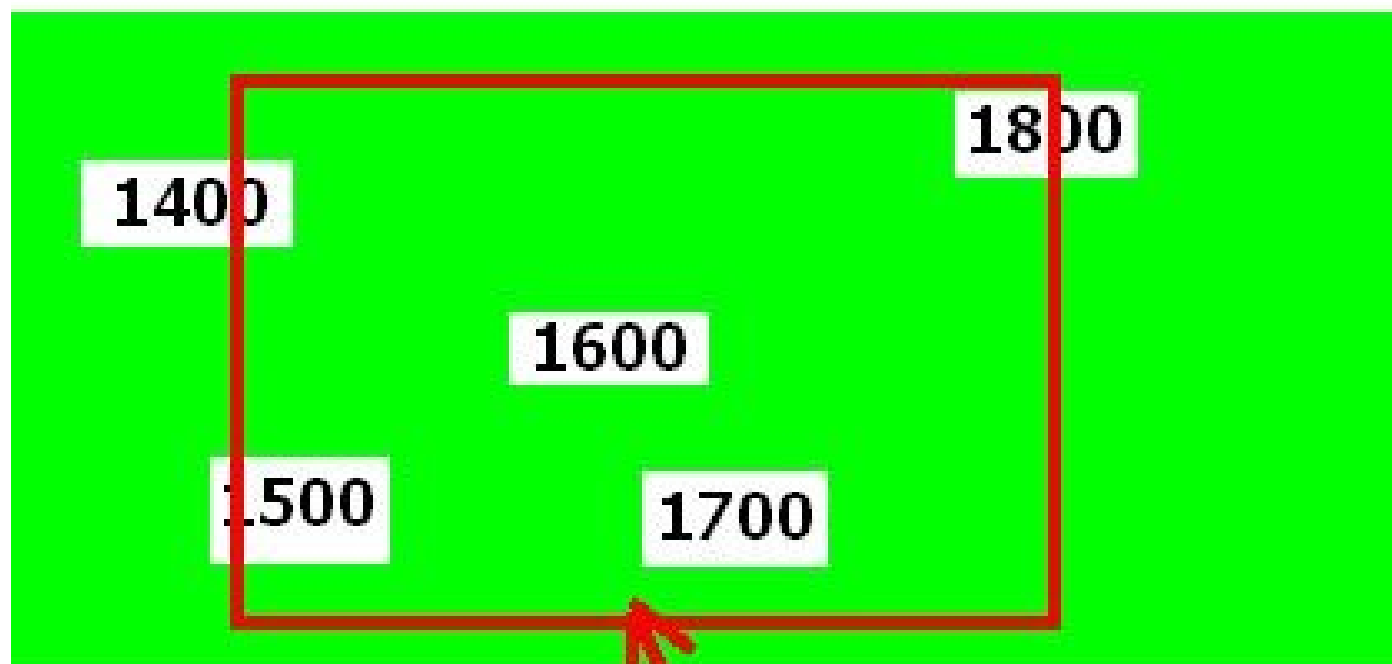
Jak jste (většinou?)
studovali literaturu dosud a
jak ji budeme studovat zde?

Pedagogická redukce (ZŠ, SŠ)

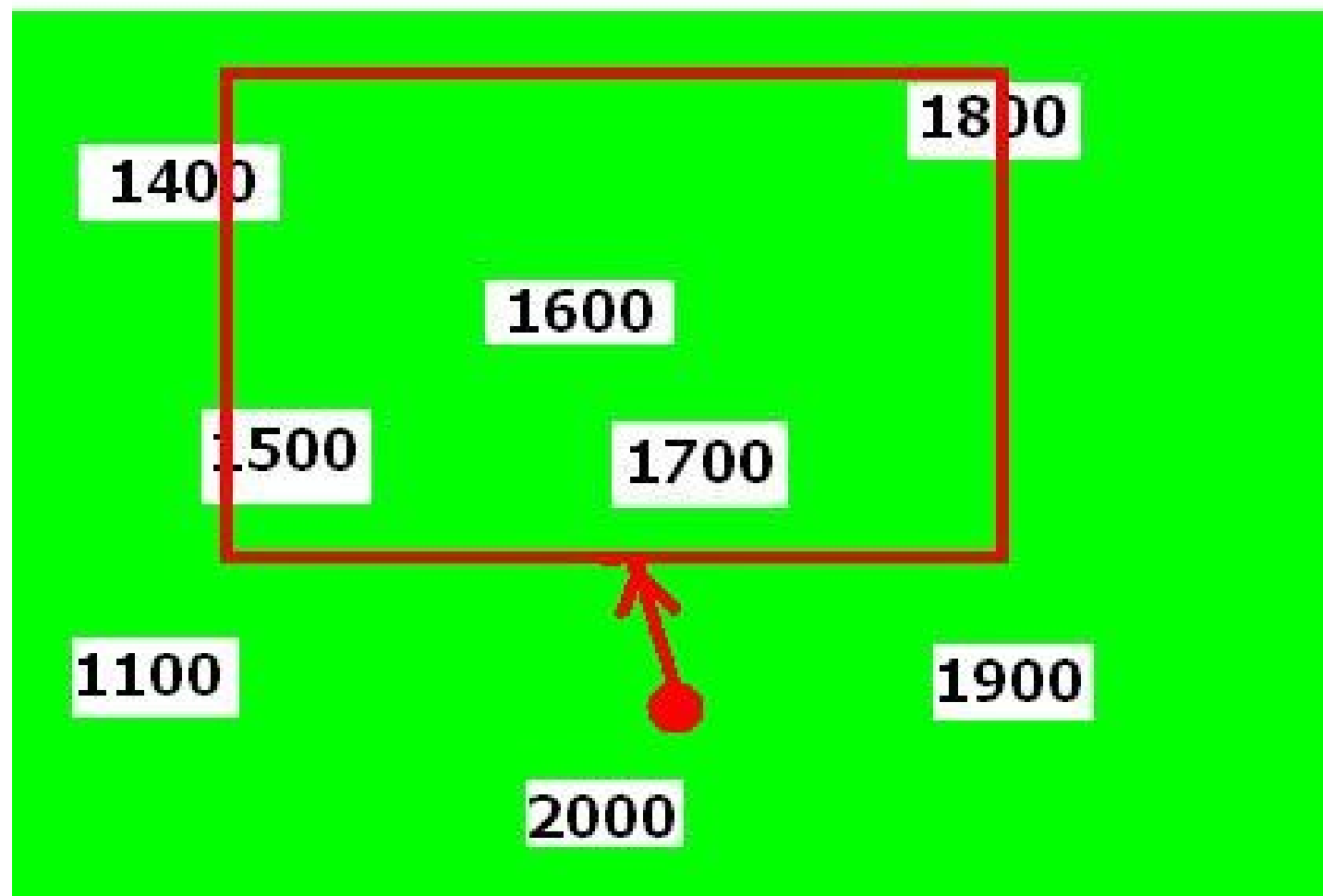
(Nemůžete říci vše, jen kostru, nemůžete dát prvňáčkům ke čtení Markétu Lazarovou místo slabíkáře.)

Ve skutečnosti to vypadá takto:

**studujeme celý kontext ve
vzájemné provázanosti**

Či ještě lépe řečeno:

Zmatek nad zmatek

- námitky, že to je zmatek, že je to skákání od jednoho k druhému
  - zmatek by to být neměl :)
- je to snaha utřídit a podat vývoj literatur **komplexněji** a ve větším (ač stále neúplném – neb úplnost je nemožná!) **kontextu**, a **tudíž logičtěji a efektivněji**, než to činí chronologické podání

A photograph of a snowy mountain peak under a clear blue sky. In the foreground, a wooden cabin with a snow-covered roof is partially visible. The scene is set in a winter environment with snow-covered slopes and evergreen trees.

... takže nezbývá než...

Studium (lat.) = snaha, úsilí, horlivost, píle

- musíte si sami doplňovat to, co nemohlo zaznít na přednášce
  - (z knížek či odborných článků, které doporučím, viz dále)
- a samozřejmě číst primární texty
  - (tj. díla autorů, ať už jsme je hlouběji rozebírali či je jen zmínili)

Jak kurz funguje?

- 2 semestry
  - ZS (od počátku do renesance)
  - LS (od baroka do osvětenství)
- ZS zápočet (za docházku a aktivitu)
- LS zkouška (souhrnná za ZS a LS)
- zkouška formou písemného testu
  - 4 otevřené otázky, vy samostatně odpovídáte (v češtině)

Povinnosti?

1. docházka a “duchapřítomnost”
2. četba primární a sekundární literatury
  - a) primární = literární texty
  - b) sekundární = odborná pojednání o literatuře

1. docházka

- žádám vás o pravidelnou účast na přednáškách (body ve slidech u zkoušky rozhodně nestačí)
- + seznámení se s textem/ texty, které ke každé přednášce nabízí Antologie (viz)

2. četba

a) primární literatury

- Tzv. povinná četba
  - dle seznamu na stránce [VRL](#)
  - rozsáhlá, ale nezbytná
  - prostudujte ji
    - tj. co vás nezaujme, nemusíte číst jako detektivku od začátku do konce, seznamte se pouze s textem, jeho žánrem, formou atd.

2. četba

b) sekundární literatury

- Chronologické přehledy jednotlivých literatur
  - Doporučená díla najdete v závěru této prezentace
- Články a další texty ke konkrétnímu tématu v závěru každé přednášky

Čtěte...

- ... je v podstatě nemožné pochopit INTERPRETACI (to, co říkám na přednáškách), když neznáte TEXT, který interpretujeme

Více info?

- program přednášek, prezentace přednášek, texty a další aktualizované info najdete na

<http://36987.sweb.cz/jcu>

- tam klikněte na VRL 1 či VRL 2

Odkud se učit?

- Ze seriózních, autoritativních pramenů = knihy a články uznávaných odborníků (viz zmiňovaná sekundární literatura doporučená v závěru prezentace)
  - **nikoli** novinové recenze, fanziny, cokoli, co vygúglujete...
  - Wikipedie je skvělá věc, ale **nelze** ji citovat jako AUTORITU
  - **tím méně cokoliv jiného** z internetu

Bibliografie

- skvělé přehledy francouzské, italské i španělské literatury již byly napsány:

český souhrnný pohled

- ČERNÝ, Václav, *Soustavný přehled obecných dějin literatury naší vzdělanosti*, sv. I-IV, H&H, 1996-
  - není v Akademické knihovně, ale jinak najdete všude
  - psáno...1940-1960...
  - knižně vydané původně rukopisné osnovy přednášek Václava Černého na pražské literární komparatistice. ...

český pohled

- česká nejucelenější a dodnes nejprínosnější syntéza z dějin evropské literatury (navzdory některým dnes již překonaným či sporným názorům Václava Černého). **Téma jeho přednášek a těch našich je TOTOŽNÉ.** Doporučuji vám tyto svazky pravidelně konzultovat, ale čtěte je samozřejmě s kritickým odstupem. Pomohou vám vytvořit celkový obraz. Přednášky vznikaly ve 40. a 60. letech.

francouzská

- DARCOS, X. aj., (1987), *Le Moyen Age et le XVle siecle en littérature*, Hachette.
- LAGARDE, A., MICHARD, L. (2002, 1969), *XVle siecle. Les grands auteurs francais*, Bordas. [a sv. XVII, XVIII siecle]
  - Tradiční chronologické přehledy
- PRIGENT, M. dir. (2006), *Histoire de la France littéraire*, 3 svazky, PUF, Paris.
  - Termíny, koncepty, biblio

italská

- FERRONI, G. (1991-), *Storia della letteratura italiana*, 4 svazky, Einaudi, Milano.
  - Tradiční chronologický přehled
- DE SANCTIS, F. (1959), *Dějiny italské literatury*, přel. a komentoval V. Černý, SNKLHU, Praha.
  - De Sanctis žil v 19. století!!!, a tudíž jeho pohled je v mnohém překonaný, přesto může pomoci v orientaci a stojí za přečtení

španělská

- ALBORG, J.-L. (1966-), *Historia de la literatura española*, více svazků, Gredos, Madrid.
  - Tradiční chronologický přehled, **není v ČB, ale v Praze v Národní knihovně**
- RICO, F. dir. (1979-), *Historia y crítica de la literatura española*, více než 18 svazků, Crítica.
  - Antologie zásadních pasáží z článků
- CHABÁS, J. (1960), *Dějiny španělské literatury*, SNKLHU, Praha.

A photograph of a snowy mountain peak and a cabin. The mountain is covered in snow and has a small cabin on its slope. The sky is blue. The cabin is in the foreground, partially covered in snow.

Ted' je to na vás...

... držím vám palce

*Ústav romanistiky
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích*

kurz: Vývoj románských literatur
rok: 2012/2013
přednáší: Josef Prokop

<http://uro.ff.jcu.cz>